

Lupajaosto

23.10.2024

Aika 23.10.2024 klo 16:00 - 17:12

Paikka Kaupungintalo, Kirkkokatu 14 / sähköinen kokous

Käsitellyt asiat

§ 34	Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus	3
§ 35	Pöytäkirjantarkastajat	4
§ 36	Vastaus Binderholz Nordic Oy Nurmeksen sahasta tehtyyn meluhaitan selvityspyyntöön	5
§ 37	Nurmeksen kaupungin rakennusjärjestyksen uusiminen	6
§ 38	Riita raja-aidasta	9
§ 39	Lupajaoston ajankohtaiset asiat	10

Lupajaosto

23.10.2024

Osallistujat

Läsnä	Sutinen Ville	puheenjohtaja	
	Savolainen Jani	1. varapuheenjohtaja	*
	Hämynen Elisa	jäsen	*
	Mikkilä Hannu	jäsen	*
	Ryynänen Ismo	viranhaltija	
	Rokkonen Tapio	viranhaltija	
	Pölönen Tuija	pöytäkirjanpitäjä	
	Kainulainen Anneli	varajäsen	

*Osallistui kokoukseen Teamsin välityksellä

Allekirjoitukset	Puheenjohtaja	Pöytäkirjanpitäjä
	Ville Sutinen	Tuija Pölönen

Käsitellyt asiat 34 - 39

Pöytäkirjan tarkastus Nurmeksessa sähköisen allekirjoituksen osoittamana päivänä.

Anneli Kainulainen
pöytäkirjantarkastaja

Elisa Hämynen
pöytäkirjantarkastaja

Tämä pöytäkirja on allekirjoitettu sähköisesti asianhallintajärjestelmässä. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Pöytäkirjan nähtävilläpito

Tarkastettu pöytäkirja julkaistu nurmes.fi -sivustolla 28.10.2024

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Lupajaosto 23.10.2024 § 34

Nurmeksen kaupungin hallintosäännön 123 §:n mukaan kokouskutsun antaa ja allekirjoittaa puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja. Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka sekä käsiteltävät asiat (asialista). Esityslista lähetetään mahdollisuuksien mukaan kokouskutsun yhteydessä.

Kokouskutsu lähetetään jäsenille ja muille, joilla on läsnäolo-oikeus tai -velvollisuus, toimielimen päättämällä tavalla.

Kuntalain 103 §:n mukaan valtuustoa lukuun ottamatta toimielin on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet jäsenistä on läsnä.

Osallistuminen sähköiseen kokoukseen on mahdollistettu yhtäläisin näkö- ja ääniyhteyksin kuntalain 99 §:n ja hallintosäännön 120 §:n mukaisesti luottamushenkilöiden verkkopalvelulla ja Teams-kokouksella.

Puheenjohtaja:

Koska kokouskutsu on annettu ja lähetetty hallintosäännön mukaisesti ja enemmän kuin puolet jäsenistä oli läsnä, puheenjohtaja totesi kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Kokous järjestettiin kuntalain 98 §:ssä tarkoitettuna sähköisenä kokouksena. Osa toimielimen jäsenistä on läsnä kokouspaikalla ja osa läsnä etäyhteydellä.

Osallistuminen sähköiseen kokoukseen on mahdollistettu yhtäläisin näkö- ja ääniyhteyksin kuntalain 99 §:n ja hallintosäännön 119 §:n mukaisesti luottamushenkilöiden verkkopalvelulla ja Teams-kokouksella.

Pöytäkirjantarkastajat

Lupajaosto 23.10.2024 § 35

Rakennustarkastaja: Lupajaosto päättää valita tämän kokouksen pöytäkirjantarkastajiksi Anneli Kainulaisen ja Elisa Hämysen.

Lupajaosto: Ehdotus hyväksyttiin.

Lupajaosto

23.10.2024

Vastaus Binderholz Nordic Oy Nurmeksen sahasta tehtyyn meluhaitan selvityspyyntöön

Lupajaosto 23.10.2024 § 36
100/11.03.01/2023

Ympäristöinsinööri: **Ella Romppanen** on tehty 6.3.2023 kirjallisen selvityspyyntö Binderholz Nordic Oy:n Nurmeksen sahasta koskien sahan ympäristölupaa ja siihen kuuluvaa meluselvitystä sekä sahan aiheuttamaa meluhaittaa.

Ympäristönsuojelussa on lähdetty selvittämään sahan aiheuttamaa melua ensimmäisestä sahaa koskevasta meluhaitan yhteydenotosta lähtien tammikuu 2023. Selvityspyynnön etenemisestä on ympäristöinsinööri lähettänyt kirjeen **Romppaselle** 5.4.2023, jossa on selvitetty selvityspyynnön siihen asti tehdyt toimenpiteet. Sahan aiheuttamaa melua on selvitetty melumittausraporteissa 2023 ja 2024. Melumittausraportit on lähetetty, sekä niiden tulosten tulkinnasta on keskusteltu selvityspyynnön tekijän kanssa. Tehtyyn selvityspyyntöön on vastannut ympäristöinsinööri 9.8.2024 kirjeellään. **Ella Romppanen** on edelleen 2.9.2024 saapuneella ilmoituksellaan vaatinut asian käsittelyä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisessa. Selvityspyyntö, melumittausraportit ja selvityspyynnön käsittelyä koskevat muut asiakirjat ovat nähtävissä sähköisessä kokoushallinnassa.

Ympäristöinsinööri: Lupajaosto antaa 6.3.2023 saapuneeseen meluhaittailmoitukseen seuraavan selvityksen:

Ympäristönsuojelussa on ryhdytty valvonnallisin keinoin selvittämään sahan melutilannetta. Selvityspyynnön jälkeen Nurmeksen sahan melua on mitattu keväällä 2023 ja sitä täydentävä mittaus kesällä 2024. Tehtyjen melumittauksien mukaan sahan aiheuttama melutaso ei ylitä sahan ympäristöluvassa annettua melutason arvoja. Sahan toiminta on tältä osin ympäristöluvan mukaista.

Yksittäiset melupiikit, kolahdukset, voivat vaikuttaa huomattavasti yönen laatua häiritsevästi, vaikka ne eivät ylittäisikään annettua melun raja-arvoa. Sahalla on syytä kiinnittää huomiota laitteistojen kuntoon ja kehittää toimintoja siten, että toiminta aiheuttaa mahdollisimman vähän haittaa lähiympäristön asutukselle.

Lupajaosto: Esitys hyväksyttiin.

Nurmeksen kaupungin rakennusjärjestyksen uusiminen

Lupajaosto 01.02.2024 § 5

Rakennustarkastaja: Nurmeksen kaupungin rakennusvalvonnassa on laadittu rakennusjärjestyksen osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS). Maankäyttö- ja rakennuslaki 14 § (MRL) sekä uuden 1.1.2025 voimaan tulevan rakentamislain 17 § (RakL) mukaan kunnassa ja kaupungissa tulee olla rakennusjärjestys. Rakennusjärjestyksen uusiminen on tarpeen useasta syystä. Muuttunut lainsäädäntö ja tuleva uusi rakentamislaki edellyttävät rakennusjärjestyksen uusimista. Voimassa oleva nykyinen rakennusjärjestys ei tule toimimaan rinnakkain uuden rakentamislain kanssa. Tavoitteena on, että uusi Nurmeksen kaupungin rakennusjärjestys tulee voimaan yhtä aikaa rakentamislain kanssa 1.1.2025.

Uuden rakennusjärjestysprosessin seuraava vaihe on OAS:n nähtäville asettaminen mielipiteitä ja viranomaislausuntoja varten. Nurmeksen kaupungin rakennusvalvonnan rakennusjärjestyksen internetsivu www.nurmes.fi/rakennusjarjestys on keskeisin tiedonvälityskanava.

Rakennusjärjestyksen luonnoksen ja ehdotuksen nähtävilläoloajoista ilmoitetaan internetsivulla, Nurmeksen kaupungintalon ilmoitustaululla sekä Ylä-Karjalassa. Luonnoksesta saadun palautteen pohjalta laaditaan ehdotus uudeksi rakennusjärjestykseksi, joka hyväksytetään Nurmeksen kaupungin valtuustossa.

Tämä OAS on nähtävillä 5.2.-26.2.2024 Nurmeksen kaupungintalon kirjaamossa Kirkkokatu 14, 75500 Nurmes sekä koko uudistamisprosessin ajan rakennusjärjestyksen internetsivulla.

Pykälän liitteenä on osallistumis- ja arviointisuunnitelma. Lupajaostolle on oheismateriaalina luonnos uudesta Nurmeksen kaupungin rakennusjärjestyksestä 2025.

Rakennustarkastaja: Esitän, että Lupajaosto päättää hyväksyä rakennusjärjestyksen osallistumis- ja arviointisuunnitelman asetettavaksi yleisesti nähtäville 5.2.-26.2.2024 mielipiteitä ja tarvittavia lausuntoja varten. Sekä hyväksyä rakennusvalvonnan valmistelemaan uutta rakennusjärjestystä niin, että se tulee voimaan yhtä aikaa rakentamislain kanssa.

Lupajaosto: Esitys hyväksyttiin.

Lupajaosto 24.04.2024 § 18

Rakennustarkastaja: Kunnassa on oltava rakennusjärjestys. Uusi rakentamislaki tulee voimaan 1.1.2025. Rakentamislaki edellyttää kuntia laatimaan rakennusjärjestyksen, joka noudattaa rakentamislakia. Rakennusjärjestysluonnos on nähtävillä 30 päivän ajan. Luonnoksesta pyydetään lausunnot viranomaistahoilta ja siitä on mahdollisuus jättää mielipiteitä Nurmeksen kaupungin kirjaamoon kirjaamo@nurmes.fi

Rakennusjärjestyksen laatimismenettelyssä korostuu maankäytön- ja rakennuslain yleisen linjauksen mukaisesti vuorovaikutus. Lain tarkoittamille osallisille tulee järjestää mahdollisuus osallistua rakennusjärjestyksen valmisteluun (MRL 62§). Osallisilla tarkoitetaan paitsi maanomistajia myös niitä, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin rakennusjärjestys saattaa huomattavasti vaikuttaa. Kun rakennusjärjestys laaditaan koko kunnan aluetta varten, ovat rakennusjärjestystä valmisteltaessa periaatteessa kaikki kunnan asukkaat lain tarkoittamia osallisia. Osallistumismahdollisuus tulee turvata myös erilaisille järjestöille ja asukasyhdistyksille, mutta myös kunnassa toimiville elinkeinoelämän organisaatioille.

Lain nimenomaisen säännöksen mukaan viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaan rakennusjärjestyksessä käsitellään, ovat osallisia.

Nurmeksen kaupungin rakennusvalvonnan rakennusjärjestyksen internetsivu www.nurmes.fi/rakennusjarjestys on keskeisin tiedonvälityskanava.

Rakennusjärjestyksen luonnoksen ja ehdotuksen nähtävilläoloajoista ilmoitetaan internetsivulla, Nurmeksen kaupungintalon ilmoitustaululla sekä Ylä-Karjalassa. Luonnoksesta saadun palautteen pohjalta laaditaan ehdotus uudeksi rakennusjärjestykseksi, joka hyväksytetään Nurmeksen kaupungin valtuustossa.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaluonnosta (OAS) on päivitetty edellisen nähtävilläolon jälkeen, joten se asetetaan uudelleen nähtäville rakennusjärjestysluonnoksen kanssa yhtäaikaan. Nurmeksen rakennusjärjestysluonnos ja osallistumis- ja arviointisuunnitelmaluonnos (OAS) ovat nähtävillä 26.4. – 31.5.2024 Nurmeksen kaupungintalon kirjaamossa Kirkkokatu 14, 75500 Nurmes, sekä koko uudistamisprosessin ajan rakennusjärjestyksen internetsivulla.

Lupajaosto

23.10.2024

Lupajaostolle on oheismateriaalina luonnos uudesta Nurmeksien kaupungin rakennusjärjestyksestä 2025 sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelmaluonnos.

Rakennustarkastaja: Esitän, että Lupajaosto päättää hyväksyä rakennusjärjestysluonnoksen ja OAS-luonnoksen asetettavaksi yleisesti nähtäville 30 päivän ajaksi.

Lupajaosto: Esitys hyväksyttiin.

Lupajaosto 23.10.2024 § 37
21/10.03.00.00/2024

Rakennustarkastaja: Rakennusjärjestys on pakollinen, eli jokaisessa kunnassa on oltava rakennusjärjestys. Kunnan on pidettävä rakentamislain 20 §:n nojalla rakennusjärjestyksensä ajan tasalla.

Rakennusjärjestysluonnoksesta ja osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (OAS) on pyydetty lausunnot osallisilta. Luonnos rakennusjärjestyksestä on ollut koko käsittely ajan nähtävillä osoitteessa www.nurmes.fi/rakennusjarjestys.

Nurmeksien kaupungin rakennusvalvonta on laatinut luonnoksesta saatujen lausuntojen pohjalta ehdotuksen ja päivittänyt osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS). Rakennusjärjestysehdotukseen on tehty muodollisia korjauksia ja teknisiä tarkastuksia sekä lisäyksiä.

Rakennusjärjestystä laaditaan tilanteessa, jossa voimassa ja laadintatyön lakiperustana on edelleen voimassa oleva maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL), mutta jolla tähdätään 1.1.2025 voimaan tulevan rakentamislain kanssa yhteensopivan rakennusjärjestyksen laatimiseen. Nurmeksien kaupungin on kuitenkin varauduttava siihen, että laatimisaikataulu pitkittyy. Tällöin vanha rakennusjärjestys säilyy voimassa enintään 31.12.2026 saakka niiltä osin, kuin se ei ole ristiriidassa uuden rakentamislain säädösten kanssa.

Rakennustarkastaja: Esitän, että Lupajaosto päättää esittää kaupunginhallitukselle ja siitä edelleen kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi rakennusjärjestysehdotuksen sekä päivitetyn osallistumis- ja arviointisuunnitelman.

Lupajaosto: Esitys hyväksyttiin.

Lupajaosto

23.10.2024

Riita raja-aidasta

Lupajaosto 23.10.2024 § 38
294/10.04.01/2024

Rakennustarkastaja: Kiinteistöjen 911-402-10-121 ja 911-402-10-122 välisen raja-aitana olevan pensasaidan leikkaamiseen ja hoitamiseen eivät kiinteistöjen omistajat ole päässeet yhteisymmärrykseen.

Raja-aidan hoitamiseen liittyviä keskusteluja ja vaihtoehtoja on käyty vuodesta 2021 lähtien yhdessä Nurmeksens kaupungin rakennustarkastajan toimesta. Pensasaidan sijaintikatselmus ja mittaus tehtiin 31.08.2022, missä todettiin, että pensasaita on istutettu aikoinaan rajalle, aita on puoliksi molempien kiinteistöjen puolella.

Kiinteistöjen omistajille on toimitettu ensimmäinen kehotus 27.9.2022 ja toinen kehotus 9.9.2024. Molemmissa kehotuksissa on esitetty, että kiinteistön omistajat/naapurit sopivat pensasaitaan liittyvät hoitotavat keskenään. Tässäkin asiassa sovelletaan naapurussuhdelakia. Maankäyttö- ja rakennusasetus (MRA 82 §): Kiinteistönomistajalla on, jollei asemakaavassa tai rakennusjärjestyksessä toisin määrätä tai kunnan rakennusvalvontaviranomainen erityisestä syystä toisin pääätä, oikeus rakentaa aita tontin rajalle. Rakennusvalvontaviranomainen määrää tarvittaessa aidan rakentamisvelvollisuudesta, aidan laadusta ja sijoituksesta sekä kustannusten jakautumisesta naapurien kesken. Voimassa oleva rakennusjärjestys 12 §: Tonttien ja rakennuspaikkojen välisen aidan tekemiseen ja kunnossapitämiseen ovat kummankin tontin tai rakennuspaikan haltijat velvollisia osallistumaan puoliksi kumpikin, jollei vastuun muunlaiseen jakamiseen ole erityistä syytä. Mikäli jakoperusteista syntyy erimielisyyttä, niistä päättää hakemuksesta rakennusvalvontaviranomainen. Pensasaidan korkeus tulee kaikkina kasvukausina rajoittaa enintään 2,5 metriin.

Rakennustarkastaja: Esitän raja-aidan erimielisyyksien ratkaisemiseksi: Kiinteistöjen 911-402-10-121 ja 911-402-10-122 pensasaidan kunnossapito ja kustannusten jakaminen jakautuu molempien kiinteistöjen omistajien kesken tasapuolisesti. Tarvittava alasleikkaus tehdään olemassa olevan pensasaita tyypin mukaisesti.

Lupajaosto: Esitys hyväksyttiin.

Lupajaoston ajankohtaiset asiat

Lupajaosto 23.10.2024 § 39

Rakennustarkastaja ja ympäristöinsinööri antavat suullisen katsauksen toimialan ajankohtaisista aiheista. Katsauksen kesto on noin 10 minuuttia.

Rakennustarkastaja: Lupajaosto päättää merkitä katsauksen tiedoksi.

Lupajaosto: Esitys hyväksyttiin.

Muutoksenhakuohje koskee pykäläiä: § 34, § 35, § 37, § 39

Muutoksenhakukielto

Päätökseen, joka koskee vain asian valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa kuntalain 136 §:n mukaan hakea muutosta.

Muutoksenhakuohje koskee pykälää: § 36**Valitusoikeus**

Valituksen saa tehdä

1. se, jonka oikeutta tai etua asia saattaa koskea
2. rekisteröity yhdistys tai säätiö, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristö- tai terveysvaikutukset ilmenevät
3. toiminnan sijaintikunta ja muu kunta, jonka alueella toiminnan ympäristö- tai terveysvaikutukset ilmenevät
4. elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä toiminnan sijaintikunnan ja vaikutusalueen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Valitus on toimitettava valitusviranomaiselle viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen valitusviranomaisen aukioloajan päättymistä.

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedonantoa asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, kolmantena päivänä viestin lähettämisestä. Mikäli päätös on annettu tiedoksi asianosaiselle sähköisenä viestinä niin, että päätös on noudettavissa viranomaisen osoittamalta palvelimelta, tietokannasta tai muusta tiedostosta, päätös katsotaan saadun tiedoksi, kun se on noudettu viranomaisen osoittamalta palvelimelta.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Valitusviranomainen

Vaasan hallinto-oikeus
Käyntiosoite: Korsholmanpuistikko 43, 65100 Vaasa
Postiosoite: PL 204, 65101 Vaasa
Puhelin: 029 56 42611, telekopio 029 56 42760
Sähköposti: vaasa.hao(at)oikeus.fi
Aukioloaika: ma-pe klo 8.00-16.15

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Muutoksenhakuohje koskee pykälää: § 38**Valitusoikeus**

Tähän päätökseen haetaan muutosta hallintovalituksella.

Tähän päätökseen saa hakea muutosta se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen).

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Valitus on toimitettava valitusviranomaiselle viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen valitusviranomaisen aukioloajan päättymistä.

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedonantoa asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, kolmantena päivänä viestin lähettämisestä. Mikäli päätös on annettu tiedoksi asianosaiselle sähköisenä viestinä niin, että päätös on noudettavissa viranomaisen osoittamalta palvelimelta, tietokannasta tai muusta tiedostosta, päätös katsotaan saadun tiedoksi, kun se on noudettu viranomaisen osoittamalta palvelimelta.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkipäivä, saa oikaisuvaatimuksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Valitus-viranomainen

Itä-Suomen hallinto-oikeus
Käyntiosoite: Minna Canthinkatu 64, 70100 Kuopio
Postiosoite: PL 1744, 70101 Kuopio
Puhelin: 029 56 42502, telekopio: 029 56 42501
Sähköposti: ita-suomi.hao@oikeus.fi

Aukioloajat: ma-pe klo 8.00 – 16.15

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Valituksen muoto ja sisältö

Valitus on tehtävä kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Valituksessa, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava

- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätöksestä haetaan muutosta, mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan

Valituksessa on ilmoitettava valittajan nimi ja kotikunta. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituksessa on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava postiosoite, puhelinnumero ja muut tarvittavat yhteystiedot. Jos valitusviranomaisen päätös voidaan antaa tiedoksi sähköisenä viestinä, yhteystietona pyydetään ilmoittamaan myös sähköpostiosoite.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valitus. Sähköistä asiakirjaa ei kuitenkaan tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä.

Valitukseen on liitettävä

- päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle

Oikeudenkäyntimaksu

Tuomioistuinmaksulain (1455/2015) nojalla muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa 270 euroa. Oikeudenkäyntimaksua ei peritä, jos hallinto-oikeus muuttaa valituksen alaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi. Maksua ei myöskään peritä eräissä asiaryhmissä eikä mikäli asianosainen on muualla laissa vapautettu maksusta. Maksu on valituskirjelmäkohtainen.